

Verhoging van de grens van de bevoegdheid van de kantonrechters alsmede van de grens van appellabiliteit van vonnissen van deze rechters in burgerlijke zaken en in verband daarmee, opheffing van de grens van appellabiliteit van vonnissen van de rechtbanken in burgerlijke zaken

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 25 juni 1969)

Nr. 6

Het verheugt de ondergetekende dat de commissie in het algemeen met grote instemming kennis heeft genomen van het onderhavige wetsontwerp en zich met de opzet daarvan, o.m. een aanzienlijke verhoging van de bevoegdheidsgrens in kanton-gerechtszaken, kan verenigen.

Evenzo stemt het tot voldoening, dat zeer vele leden zich kunnen verenigen met de in het ontwerp gedane keuze de competentiegrens te stellen op f 1500. Zoals door de commissie is opgemerkt, werd reeds lange tijd de behoefte aan herziening van de competentiegrens en appellabiliteitsgrens gevoeld en kenbaar gemaakt.

De voornaamste overweging welke tot de herziening van de competentiegrens heeft geleid, is zoals blijkt uit de memorie van toelichting, deze dat door de voortdurende geldontwaarding een steeds ernstiger wordende verstoring is opgetreden in de verhouding tussen het belang van zaken waarvoor de justitiabelen bij de kantonrechter terecht kunnen en het belang van de zaken, die bij de rechtbanken moeten worden aangebracht.

Het ontwerp beoogt dan ook overeenkomstig de in het verleden door de wetgever gegeven afbakening van de competentiegrens en in overeenstemming met de grondslag van de bestaande verdeling van de competenties, het terrein van de kantonrechter weer op redelijke afmetingen te brengen.

In de toelichting is er voorts op gewezen dat een consequentie van de voorgestelde wetswijziging is dat de zgn. „sluipende” uitbreiding van de verplichte rechtsbijstand voor zaken waarvoor deze niet bedoeld, veroorzaakt door de vermindering van de geldswaarde, wordt teruggedrongen. Door de verplichte rechtsbijstand bij de rechtbank kunnen de proceskosten in rechtbankzaken zo oplopen dat de rechtzoekenden daardoor weerhouden worden van precederen in zaken waarin het maximale financiële procesrisico in een wanverhouding staat tot het betrokken belang. Aldus heeft de geschetste ontwikkeling voor de justitiabelen een aanzienlijke verhoging van het kostenrisico tengevolge gehad. Ook deze factor, welke in de uitgebrachte adviezen een belangrijke rol heeft gespeeld, heeft bijgedragen tot de bepaling van de competentiegrens op f 1500. Aldus wordt het verstoorde evenwicht tussen omstreden belang en kosten zoveel mogelijk hersteld.

Daarnaast bestaan voor behandeling van de in het ontwerp betrokken vorderingen door de kantonrechter overwegingen van efficiency in de rechtspraak: bij de bestaande rechterlijke organisatie immers is de kantonrechter meer toegankelijk voor de justitiabele dan de rechtbank. Betreft het geschil twee personen, die in dezelfde streek wonen, dan is de afstand vaak gering. Voorts is de procesvoering vaak minder formeel; partijen komen er gemakkelijker toe haar belangen persoonlijk te bepleiten.

Deze omstandigheden pleiten voor een verhoging van de competentiegrens. De keuze van het bedrag is daarmee nog niet toegelicht. Hoewel het een notoir feit is dat er sedert 1942 een aanzienlijke vermindering van de koopkracht van de gulden heeft plaats gevonden, is het effect daarvan slechts bij benadering vast te stellen. De enkele in de toelichting vermelde indexcijfers zijn dan ook bij wijze van illustratie vermeld.

Zij rechtvaardigen in ieder geval een aanzienlijke verhoging. Men kan zelfs zeggen, dat de verandering van de prijzen van goederen en diensten sedert de indiening van het wetsontwerp tot de conclusie leidt dat het bedrag van f 1500 laag is.

De in de commissie getrokken conclusie dat het voorstel leidend tot verhoging van de competentiegrens tot f 1500 uiteindelijk het resultaat lijkt te zijn van een keuze tussen het midden van de verschillende adviezen, is juist voor het ogenblik waarop het wetsontwerp is voorbereid. Enerzijds is een verhoging bepleit tot minimaal f 2000 (de kring van kantonrechtshouders) en anderzijds een verhoging van maximaal f 1000 (orde van advocaten).

De ondergetekende heeft bij deze keuze zoveel mogelijk rekening gehouden met de bij deze aangelegenheid betrokken belangen. De overweging dat de justitiabelen op de voor hen minst bezwarende wijze voor eenvoudige zaken of zaken van beperkt belang recht moeten kunnen verkrijgen, blijft daarbij van primaire betekenis. Daarnaast is het van belang, dat de wijziging in de opbouw van de kantongerechten en rechtbanken, die uit verhoging van de grens voortvloeit, niet al te ingrijpend kan zijn. Daarom meent de ondergetekende, dat ook thans nog aan het bedrag van f 1500 moet worden vastgehouden. Hij houdt er rekening mee, dat het bedrag over een paar jaar wellicht verder moet worden verhoogd.

Wat betreft de door de commissie ter sprake gebrachte feitelijke gang van zaken bij de kantongerechtsprocedure, merkt de ondergetekende op dat bij de Wet van 2 december 1965 (*Stb.* 527) in artikel 125 Rv. plaats gehad hebbende overeenkomstige toepasselijkverklaring van bepaaldelijk aangevoerde artikelen uit de derde titel van boek I van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ook uit oogpunt van wetgeving geen materiële wijziging heeft gebracht, doch hoofdzakelijk neerkomt op een precisering – artikelsgewijze aanduiding – van de toepasselijk verklaarde bepalingen. Het feit dat het nu in de kantongerechtsprocedure aan partijen wordt

vergunnd haar stellingen in de vorm van schriftelijke nota's (conclusies) voor te dragen, doet in de praktijk het minder formele karakter van het kantongerechtsproces niet verloren gaan. Mondelinge gedingvoering blijft mogelijk en komt ook regelmatig voor.

Een mondelinge behandeling eventueel met een door de kantonrechter gelaste comparitie van partijen, kan in eenvoudige zaken tot een spoedige en goede beslissing leiden; blijkt de zaak daarvoor te ingewikkeld, dan zal partijen de gelegenheid worden gegeven schriftelijke uiteenzettingen in te dienen of hun zaak door een deskundige gemachtigde verder te doen behandelen. Desgewenst kan bij onvermogen toevoeging van een advocaat of deurwaarder worden verkregen. De ondergetekende is dan ook van oordeel dat in deze feitelijke gang van zaken het belang van de rechtzoekenden in voldoende mate tot zijn recht komt.

De ondergetekende onderschrijft dat in het onderhavige voorstel rekening moet worden gehouden met het te verwachten effect op de efficiency in de rechterlijke macht. Dit effect is door ondergetekende daarbij dan ook mede in aanmerking genomen, zoals moge blijken uit de hierna vermelde antwoorden op de door de commissie in dit verband gestelde vragen. Dit effect is overigens slechts bij benadering te beoordelen.

a. Het naar aanleiding van deze vraag ingestelde onderzoek is om praktische redenen (het verzamelen van bedoelde gegevens over de gehele periode van 19 jaren zou langdurig onderzoek vergen) beperkt tot 3 jaren, nl. 1950, 1960, en 1968. Daarbij is uitgegaan van het bij het aanbrengen van de zaak gevorderde bedrag (er is dus geen rekening gehouden met eventuele tijdens de loop van de procedures plaats gehad hebbende wijzigingen van de eis) en tevens uitsluitend van zaken, waarin de eis enkel strekt tot betaling van de genoemde bedragen in hoofdsom (nevenvorderingen zijn derhalve niet meegeteld). De van de 19 rechtbanken ontvangen gegevens geven het volgende resultaat:

	1950	1960	1968
1. Totaal aantal ter rolle gebrachte zaken (alle burgerlijke zaken, uitgezonderd de vóór de eerste uitroep ingetrokken zaken)	17 644	18 051	28 721
2. Aantal zaken van de categorie onder 1 met een belang tussen f 500 en f 1000	1 806	1 947	3 661
a. Waarvan <i>afgedaan</i> bij verstek	1 080	1 246	3 024
b. Waarin verweer is gevoerd	726	701	637
3. Aantal zaken van de categorie onder 1 met een belang tussen f 1000 en f 1500	976	1 225	2 459
a. Waarvan <i>afgedaan</i> bij verstek	466	631	1 819
b. Waarin verweer is gevoerd	510	594	640

	1950	1960	1968
1. Totaal aantal ter rolle gebrachte zaken (alle burgerlijke zaken, uitgezonderd de vóór de eerste uitroep ingetrokken zaken)	100	(in pct.) 100	100
2. Aantal zaken van de categorie onder 1 met een belang tussen f 500 en f 1000	10,2	10,8	12,7
a. Waarvan <i>afgedaan</i> bij verstek	59,8	64	82,6
b. Waarin verweer is gevoerd	40,2	36	17,4
3. Aantal zaken van de categorie onder 1 met een belang tussen f 1000 en f 1500	5,5	6,8	8,6
a. Waarvan <i>afgedaan</i> bij verstek	47,7	51,5	73,9
b. Waarin verweer is gevoerd	52,3	48,5	26,1

Mede ter beantwoording van de sub *b*, *f* en *g* gestelde vragen diene dat de resultaten van dit onderzoek uitwijzen dat zaken met een belang gelegen tussen f 500 en f 1500 in genoemde jaren resp. 15,7 pct., 17,6 pct. en in 1968 21,3 pct. van het totaal der bij de rechtbanken dienende zaken hebben uitgemaakt. Ook wanneer men uitgaat van het totaal aantal zaken over 1968, levert dit aantal verdeeld over 62 kantongerechten een stijging op van ongeveer 98 zaken per kantongerecht per jaar, ofwel gemiddeld niet meer dan 1 tot 2 zaken per week. Hoewel het percentage verstekzaken met een belang gelegen tussen f 500 en f 1500 bij verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter vermoedelijk minder hoog zal zijn, blijkt uit bovenstaande cijfers, dat aangenomen kan worden, dat verstekzaken een relatief groot aandeel zullen blijven hebben in het totaal van deze categorie zaken.

Bij deze cijfers kon (uiteraard) geen rekening worden gehouden met die zaken, welke tot op heden vanwege het kostenrisico niet bij de rechtbank zijn aangebracht, maar die in geval van verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter wel bij het kantongerecht zullen worden aanhangig gemaakt. Een uitbreiding van het aantal zaken is te verwachten. Elk gegeven om een schatting van de hoegrootheid van deze uitbreiding te maken, ontbreekt. Bij de vraag of de omvang van de werkzaamheden van de kantonrechters de te verwachten werkvermeerdering toelaat, dient in aanmerking te worden genomen, dat ondanks de toename van de bevolking, de som van het totaal aantal contradictoire en interlocutoire vonnissen van kantonrechters een dalende tendens vertoont, welke in belangrijke mate het gevolg is van het dalen van het aantal contradictoire zaken. Ter vergelijking zijn tevens de aantallen door de kantonrechters gewezen strafvonnissen vermeld. Een en ander blijkt uit de navolgende door het C.B.S. verstrekte gegevens, waarin tevens zijn opgenomen het totaal aantal dwangbevelen; onderstaande aantallen zijn de landelijke totalen.

	1952	1955	1958	1961	1964	1967
totaal aantal burg. vonnissen	46 552	46 145	50 082	49 843	49 505	51 776
verst.	22 478	24 683	29 072	30 063	30 814	34 599
contr.	24 074	21 462	21 010	19 780	18 691	17 177
interl.	12 349	11 282	11 544	10 715	11 488	11 022
totaal C + I	36 423	32 744	32 554	30 495	30 179	28 199
dwangbevelen	41 644	43 345	63 411	65 056	51 604	52 755
strafvonnissen	295 152	329 632	309 048	333 070	307 976	268 866

In bovenstaand overzicht zijn niet begrepen de pachtzaken.

Wel nemen de dwangbevelen en de verstekvonnissen toe, maar de hieraan verbonden werkzaamheden drukken vrijwel geheel op de griffie. Voorts dient in dit verband te worden overwogen, dat de werkzaamheden van de kantonrechters door het beperken van het verhaalsrecht ten gevolge van de vervanging van de Armenwet door de Algemene Bijstandswet zijn afgenomen.

Uit bovenstaande gegevens meent de ondergetekende te mogen concluderen dat de geleidelijke vermindering van werkzaamheden van de kantonrechter in de afgelopen jaren toelaat om in de meeste kantons de verhoging van de competentie met de bestaande bezetting op te vangen. Mogelijk zal in een aantal kantons de bezetting moeten worden uitgebreid. De ondergetekende is van mening, dat een uitbreiding met enkele kantonrechters in de praktijk geen bezwaar zal oproepen. Over de kosten valt weinig te zeggen. Tegenover een verhoging van de post salarissen kantonrechters zal wellicht een verlaging van de post salarissen rechters staan. In elk geval zal het verschil in uitgaven niet aanmerkelijk zijn. Het streven blijft erop gericht

ook de kantongerechten zodanig bezet te houden, dat slechts in bijzondere omstandigheden een beroep op kantonrechters-plaatsvervangers behoeft te worden gedaan.

c. Wat betreft de door verscheidene leden gestelde vraag betreffende het effect, bij aanvaarding van het ontwerp, op de ten laste van de eiser, wiens vordering wordt toegewezen, blijvende kosten, merkt de ondergetekende op dat tot nu toe gegevens over het gemachtigde-salaris bij de kantongerechten ontbreken. Vooralsnog valt aan te nemen dat de salariskosten lager zijn dan bij de rechtbanken. Evenwel moet, zoals ook de commissie overweegt, worden aangenomen dat de kantonrechter bij zijn kostenveroordeling rekening zal houden met het bedrag waarover het gaat, zodat een hogere kostenveroordeling dan thans ten aanzien van vorderingen tot een bedrag van f 500 gebruikelijk is, te verwachten valt. Anderzijds is het, mede gelet op de kostenliquidaties welke thans ook b.v. in belangrijke arbeidszaken of huurkoopzaken waarin een gemachtigde is opgetreden, worden toegewezen, aannemelijk dat deze doorgaans lager zullen liggen dan in rechtbank procedures het geval is. De ondergetekende deelt dan ook niet de mening van sommige leden dat de vermindering van het kostenrisico wel zou gelden voor instellingen met een juridische afdeling, maar niet voor particulieren. Al zal dus aanvaarding van de voorgestelde verhoging van de competentiegrens een naar verhouding geringere kostenvergoeding voor de winnaar van de procedure ten gevolge kunnen hebben, dit kan naar de mening van de ondergetekende niet onredelijk geacht worden, omdat anderzijds het financiële procesrisico bij de kantonrechter ook voor de eisende partij wanneer hij verliest geringer is geworden.

Het blijft voorts naar de mening van de ondergetekende mogelijk dat over grotere bedragen zonder gemachtigde geprocedeerd zal worden, waarbij zij aangetekend dat de hoogte

van het gevorderde bedrag niet uitsluit dat de vordering van eenvoudige aard is en zich alsdan leent voor processuele behandeling zonder gemachtigde. De ondergetekende acht het vanzelfsprekend niet gewenst dat er eerder geprocedeerd en dus minder geschikt zal worden, en meent dat dit ook niet voortvloeit uit het wetsvoorstel. Veeleer is hij van oordeel dat ten gevolge daarvan debiteuren van bedragen beneden f 1500 waarvoor tot dusverre in verband met de naar verhouding hoge kosten van een rechtbankprocedure van gerechtelijke invordering werd afgezien, eerder tot betaling in der minne zullen kunnen worden gebracht. Overigens dient ook hier het belang van de justitiabele om betaling van een vordering van beperkte omvang op eenvoudiger en goedkopere wijze in rechte te kunnen afdwingen, uitgangspunt te zijn.

De ondergetekende zal zich nog nader beraden over de vraag of verhoging van het griffierecht voor procedures om bedragen hoger dan f 500 gewenst is, doch geeft er de voorkeur aan deze kwestie afzonderlijk te bezien.

d. De ondergetekende deelt niet de in het verslag der

commissie tot uitdrukking gebrachte mening, dat deurwaarders in gemeenten waar kantongerechten zijn gevestigd een monopoliepositie zouden hebben ook ten aanzien van de zgn. niet-ambtelijke verrichtingen, waardoor rechtzoekenden en gemachtigden praktisch gedwongen zouden zijn van hun diensten gebruik te maken. De omstandigheid dat de afroeping ter terechtzitting van de zaken volgens de zgn. rol aan de deurwaarders is opgedragen, betekent niet dat slechts zij als rolgemachtigde zouden kunnen optreden: iedere gemachtigde kan deze niet-ambtelijke verrichting vervullen zoals ook blijkt uit de verdere vragen van de commissie, terwijl het daarnaast mogelijk blijft dat de rechtzoekende zelf zijn belangen ter zitting behartigt. Niemand is dus gehouden voor de hier bedoelde verrichtingen van de diensten van de deurwaarder als rolgemachtigde gebruik te maken. Het feit dat desalniettemin vaak deurwaarders met het afroepen van de rol belast, ook ten behoeve van de advocaten, andere deurwaarders, zaakwaarnemers en particulieren, als rolgemachtigde optreden, schijnt er op te duiden dat deze comparitie ter rolle in een behoefte voorziet, omdat het niet lonend is voor de gemachtigden naar de rolzitting te komen voor het nemen van conclusies. Er is hier sprake van een uit behoefte in de praktijk gegroeide situatie; met een verdeling van gebied heeft dit niet te maken. Deze situatie levert ook geen nadeel op voor de justitiabelen omdat de deurwaarders landelijke tarieven plegen in acht te nemen. Voor de beloning van de niet-ambtelijke werkzaamheden heeft de Vereniging van deurwaarders voor haar leden tarieven vastgesteld, welke geheel los staan van de tarieven voor hun ambtshandelingen. Dit reglement bouwt voort op tarieven, die sinds 1960 vrijwel algemeen door deurwaarders zijn gehanteerd; wel zijn daarin alle wijzigingen aangebracht.

Het ligt in beginsel niet op de weg van de ondergetekende de tarieven voor niet-ambtelijke werkzaamheden te beoordelen en daarover een uitspraak te doen. Dit neemt niet weg dat situaties dermate excessief kunnen zijn dat deze een ambtenaar kunnen worden kwalijk genomen en alsdan een toetsing door de ondergetekende rechtvaardigen. De gegevens welke thans beschikbaar zijn, leiden niet tot deze conclusie. De ondergetekende is bereid deze kwestie opnieuw te bezien als nieuwe gegevens bekend mochten worden.

De ondergetekende ziet geen aanleiding te overwegen een ambtenaar op de griffie van het kantongerecht aan te stellen die belast zal zijn met de werkzaamheden van een rolgemachtigde en acht het evenmin juist dit alleen te doen in die kantons waar geen rolgemachtigde-niet-deurwaarder bestaat: een effectieve rolbehandeling zou niet alleen ver Eisen dat deze ambtenaar ter rolzitting compareert en rolberichten toezendt aan betrokkenen, doch zou tevens met zich mede brengen dat deze ambtenaar min of meer betrokken raakt bij de wijze van afhandeling van een zaak, althans onvermijdelijk desgevraagd processueel-technische informatie en instructies vooral aan particuliere justitiabelen zou moeten verstrekken. Een rechtspraktijk op deze wijze uitgeoefend door een op de griffie van het gerecht te werk gestelde ambtenaar, zou licht een verkeerde indruk kunnen wekken.

e. Het is de ondergetekende niet mogelijk aan te geven welk effect de verhoging van de competentiegrens op de positie van de balie zal hebben. De orde van advocaten verwacht blijkens haar advies wel teruggang in de omvang van de advocatenpraktijk, doch blijkt zich anderzijds bewust te zijn dat – een meer dan beperkte – verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter thans niet langer kan uitblijven. Bij het wetsvoorstel heeft de ondergetekende, zoals reeds is opgemerkt, zoveel mogelijk rekening gehouden met de belangen van de balie.

Ook het streven van de ondergetekende blijft er op gericht dat de rechtzoekenden voldoende verzekerd kunnen zijn van goede rechtskundige steun. Hij is er echter van overtuigd dat de voorgestelde verhoging van de competentiegrens daaraan geen afbreuk doet, immers in zaken van meer belang of van meer ingewikkelde aard zullen partijen zich veelal van rechtsbijstand wensen te voorzien. Is de justitiabele niet bij machte

de kosten van rechtsbijstand te dragen, dan zal hem desgewenst een advocaat of deurwaarder worden toegevoegd. Het zou echter, zoals ook reeds in de toelichting is uiteengezet, te ver gaan die bijstand in – de bij aanvaarding van het ontwerp weer – tot het kantongerecht behorende zaken van geringer belang verplicht te stellen. Het moet mogelijk blijven dat ook de eiser in een kantonzaak bevoegd blijft zijn zaak zelf te behandelen. De ondergetekende wijst er op, dat in administratieve procedures of in procedures voor een administratieve rechter vaak belangen op het spel staan, die een waarde van f 1500 ver te boven gaan. Ook in dergelijke zaken is de betrokkene vrij zich van bijstand te voorzien; hij is ook vrij in de keuze van de raadsman (b.v. advocaat, accountant, belastingconsulent).

Het valt dan ook niet in te zien waarom die vrijheid niet gelaten kan worden voor procedures over vorderingen tot een waarde van f 1500.

In de commissie is voorts opgemerkt dat een van de effecten van de voorgestelde verhoging zal zijn dat instellingen met een eigen juridische afdeling eerder zullen gaan procederen dan tot nu toe omdat zij dan geen advocaat meer nodig hebben. Hoewel dit voor de privépersoon mogelijk zal betekenen dat hij vaker – als gedaagde – in een geding zal worden betrokken, moet men anderzijds bedenken dat deze privépersoon wanneer hij zelf een vordering wil instellen, evenzeer is ontheven van de verplichting daarvoor een advocaat (of deurwaarder) in te schakelen. Bovendien zal hij als gedaagde b.v. werknemer vaak kunnen profiteren van de rechtsbijstand welke vakverenigingen aan hun leden plegen te verschaffen in kantonzaken.

Tegenover mogelijke nadelen van het verval van de verplichte rechtsbijstand, staan derhalve evenzeer voordelen. Bij dit alles moet ten slotte nog opgemerkt, dat het niet als een misstand kan worden gekwalificeerd, dat iemand nakoming van zijn aanspraken vordert.

h. De suggestie van de orde van advocaten om de verplichte rechtsbijstand voor zaken bedoeld in artikel 30 R.O. los te maken van het forum en te koppelen aan het belang van de vordering is naar de mening van de ondergetekende in het kader van dit wetsontwerp zeker niet te verwezenlijken. Koppeling van de verplichte rechtsbijstand aan het belang van de vordering grijpt zozeer in in de bestaande regeling van de burgerlijke rechtsvordering, dat het de voorkeur verdient dit voorstel niet bij het in het onderhavige wetsontwerp aan de orde zijnde onderwerp van betrekkelijk ondergeschikt belang te betrekken. Voorts zou een voorstel in die zin niet voorbij kunnen gaan aan het feit, dat in administratiefrechtelijke procedures en in sommige procedures voor de gewone rechter (arbeidszaken, pachtzaken, belastingzaken) buiten de balie deskundige raadgevende bureaus zijn ontstaan, wier belangen niet mogen worden voorbijgezien.

i. Voor zover de ondergetekende heeft kunnen nagaan is de competentiegrens van aan kantonrechter gelijkwaardige rechters in andere landen als volgt geregeld:

België: de competentiegrens voor de vrederechter sinds 1948: 10 000 frs. ofwel ongeveer f 725; met ingang van 1 oktober 1970 wordt deze grens gesteld op 25 000 frs. ofwel ongeveer f 1810 (artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek);

Frankrijk: de competentiegrens voor het tribunal d'instance is sinds 1968: 5000 N.F. ofwel ongeveer f 3660;

West-Duitsland: de competentiegrens voor de Amtsrichter is sinds 1964 D.M. 1500 ofwel ongeveer f 1366;

Engeland: de competentiegrens is voor de County Court judge sinds 1956: £ 400 ofwel ongeveer f 3480.

De regeling van de verplichte rechtsbijstand is aldus dat in België partijen in persoon of bij advocaat voor de Vrederechter kunnen verschijnen; partijen mogen ook worden vertegenwoordigd door hun echtgenoot of een bloed- of aanverwante houder van een schriftelijke volmacht en speciaal door

de rechter toegelaten. Zaakwaarnemers mogen niet als gevolmachtigden optreden.

In *Engeland* kan men tot genoemd bedrag zelf zijn zaak bepleiten; slechts sollicitors kunnen partijen vertegenwoordigen.

In *Frankrijk* kunnen partijen in persoon of bij gemachtigde voor het tribunal d'instance verschijnen. Als gemachtigden zijn slechts toegelaten advocaten en voorts echtgenoot, ouders, bepaalde verwanten, een persoon in dienst van een procespartij of werkzaam in diens onderneming en – voor de staat, provincie, gemeenten en publiekrechtelijke rechtspersonen – een ambtenaar of beambte.

In *Duitsland* is voor het Amtsgericht geen processuele vertegenwoordiging voorgeschreven en kunnen partijen in persoon verschijnen.

Het verlenen van rechtsbijstand in het algemeen en het optreden voor gerechten is aan advocaten voorbehouden voor zover dit recht niet bij de wet is beperkt. Voor Landgerichten en alle gerechten van een hogere instantie is vertegenwoordiging door een advocaat vereist.

Bij vergelijking van de competentiegrens in de hiervoor genoemde nabuurlanden blijkt, dat een verhoging tot f 1500 niet aan de hoge kant is te achten.

j. Wat betreft de vraag van verscheidene leden of het standpunt van de centrale middenstandsbonden – dat vaak kennisneming van een door de crediteur gevraagd bevel tot betaling leidt tot spoedige vrijwillige inlossing van de schuld – geen aanleiding geeft tot verhoging van de grens genoemd in artikel 125k Rv., blijft de ondergetekende van oordeel, dat ook al wordt op het merendeel van de requesten zonder verwijzing naar de rol een betalingsbevel uitgevaardigd, de kosten van de dagvaarding nog slechts een relatief geringe rol spelen bij grotere vorderingen.

Ter voldoening aan het verzoek van vele andere leden die blijkens het voorlopig verslag geneigd zijn de ondergetekende te volgen in het handhaven van de grens van f 500, verstrekt de ondergetekende de volgende gegevens betreffende rechterlijke bevelen tot betaling, hem door het C.B.S. verschaft:

op 1 januari in behandeling zijnde rekestes	in de loop van het jaar ontvangen rekestes	uitgevaardigde bevelen	verwijzing naar de gewone terechtzitting	op andere wijze afgedaan	op 31 december in behandeling zijnde rekestes
1967 7700	85 099	64 451	6605	15 041	6702
1968 6700	87 500	65 800	6500	15 400	6300

Uit deze gegevens blijkt, dat in 1967 van de in dat jaar behandelde 86 097 requesten 6500 requesten ofwel 7,67 pct. na tegenspraak naar de gewone zitting werden verwezen. In 1968 werden van de 87 900 in dat jaar behandelde requesten 6500 zaken ofwel 7,39 pct. naar de gewone zitting verwezen. Deze cijfers geven derhalve in overeenstemming met de in het algemeen aanwezige tendens van daling van de aantallen contradictoire en interlocutoire vonnissen een afneming van het percentage verwijzingen te zien.

Onder verwijzing naar de hiervoor onder *a* vermelde gegevens betreffende de thans nog bij de rechtbank aangebrachte vorderingen van f 500 tot f 1500, merkt de ondergetekende op, dat men vermoedelijk eerder tot het voeren van verweer zal overgaan als deze zaken voor het kantongerecht gebracht worden. Mede op die grond moet naar de mening van de ondergetekende worden aangenomen dat bij verhoging tot f 1500 het percentage van (verwijzing van requesten tot uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling naar de gewone zitting ten gevolge van) verweer hoger zou komen te liggen dan thans bij de rechtbanken het geval is. Bij de rechtbanken be-

draagt dit percentage zoals blijkt uit de hiervoor onder *a* vermelde cijfers in 1968:

17,4 pct. voor de vorderingen van f 500 tot f 1000 en
26,1 pct. voor de vorderingen van f 1000 tot f 1500.

Mede gelet op de door de kring van kantonrechters geuite bezwaren tegen verhoging van de grens genoemd in artikel 125k Rv., is de ondergetekende van oordeel dat deze grens niet moet worden verhoogd. De mogelijkheid om in rechte een opeisbare geldsom terzake van de nakoming van een overeenkomst ook langs de weg aangegeven in de artikelen 125k tot 125v Rv. te bevorderen is voor kleinere vorderingen wel van praktisch nut, doch brengt voor de griffie veel werk met zich mede. Naarmate echter de hoogte van deze vorderingen toeneemt, wordt het kostenverschil tussen dagvaardingsprocedure en requestprocedure relatief meer beperkt en is het beslag op de tijd van het griffiepersoneel niet meer gerechtvaardigd.

k. Het is mogelijk dat de bevoegdheidsgrens en daarmee samenhangend de bestaande regels voor de verplichte (rechtsgeleerde) bijstand, een eigen belang van de adviseur scheppen om de vordering aan die grens aan te passen.

In een aantal zaken kan dit inderdaad – overigens niet zonder toestemming van eiser – de reden zijn geweest waarom splitsing of beperking van het gevorderde bedrag heeft plaats gevonden, doch deze aanpassing zal naar het oordeel van de ondergetekende in het algemeen zijn ingegeven door de overweging dat de daardoor verkregen kostenbesparing opweegt tegen het prijsgegeven bedrag der vordering. Van misbruik kan zijns inziens dan ook niet worden gesproken.

Wat betreft de in de commissie in navolging van enkele adviezen ter sprake gebrachte mogelijkheid van een geleidelijke optrekking van de competentiegrens, meent ook de ondergetekende dat het frequent optreden van dergelijke grenswijzigingen op zich zelf minder wenselijk is.

Mede op die grond is de ondergetekende van oordeel dat thans niet met een meer beperkte aanpassing aan de sedert 1942 plaats gehad hebbende geldontwaarding kan worden volstaan. De thans voorgestelde verhoging is, hoewel aanzienlijk, naar het oordeel van de ondergetekende alleszins gerechtvaardigd en kan zijns inziens niet als een afronding naar boven worden gekwalificeerd.

Wat betreft de vraag of niet op den duur het vraagstuk van de competentiegrenzen in breder verband moet worden gezien, deelt de ondergetekende mede dat deze kwestie reeds geruime tijd wordt onderzocht en te zijner tijd aan de orde zal kunnen worden gesteld. In het kader van het ontwerp kan de ondergetekende nog niet nader op dit onderwerp ingaan.

Tenslotte blijft de ondergetekende van oordeel dat een verhoging van de grens voor voeging als beledigde partij, welke ook hij wenselijk acht, beter kan worden gezien aan de hand van het nog dit jaar te verwachten advies van de Commissie-Feber. Regeling van dit onderwerp in een afzonderlijk ontwerp verdient naar zijn mening dan ook de voorkeur.

Niet alleen het bedrag van de beledigde partij in kantongerechtszaken, doch ook dat in rechtbankzaken is daarbij aan de orde (zie artikel 56, vijfde lid Wet R.O.).

Daarnaast is er samenhang met de procesrechtelijke bepalingen van de artikelen 332 e.v. van het Wetboek van Strafvordering. Ten aanzien van deze artikelen bestaan bepaalde

desiderata. Zo is o.m. de vraag gerezen of niet moet worden voorzien in de mogelijkheid van verwijzing naar de civiele zitting voor gevallen waarin het onderzoek naar de gegrondheid van de vordering tot schadevergoeding de strafzaak te zeer zou ophouden.

Naarmate het bedrag waarvoor men zich als beledigde partij kan voegen hoger wordt en derhalve het belang groter, kan er met name in enigszins gecompliceerde gevallen, meer reden zijn voor verwijzing naar de vordering naar de civiele zitting van het betreffende gerecht.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.